

הרמב"ם (שקלים ד, ה) — ודלא כתלמוד דידן שאלו באים מקדשי בדק הבית.
ועוד סובר הירושלמי שחומת העיר ומגדלותיה באים מבדק הבית. ובוזה הרמב"ם פסק
כתלמודנו. (ע"ע: תוס' קדושין נד: ד"ה תרי; אגרות משה ח"ח עמ' שב שט).

ג. כספים שגבו לבדק הבית וניתותרו — עושים מהן כלי שרת. לב בית דין מתנה עליהם אם הוצרכו הוצרכו
ואם לאו יהיו לכלי שרת.

ד. מותר נסכים (= בירוצי מדות או הפרשי שערים. ע' מנחות ז) — לדעת רבי עקיבא עושים מהם כלי שרת,
וכן מזבח הזהב, [אבל לא מזבח העולה שהוא בנין מחובר לאדמה, ובא מכספי בדק הבית], ולבונה (והגר"א
מוחק לבונה). ולרבי חנינא סגן הכהנים, מותר נסכים לקיץ המזבח.

דף קז

קצו. א. אשת איש שהלך בעלה למדינת הים, האם פוסקים לה מזונות?
ב. האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי / גירשני בעלי — האם גובה מזונות או
כתובה?

א. רב אמר: פוסקים מזונות לאשת איש שהלך בעלה למדינת הים, שהרי משועבד לה. ושמואל אמר: אין
פוסקים (אפילו בשבועה. תוס' עפ"י הגמרא). רב זביד פירש טעמו, מחשש שמא התפיסה צרורות כסף
בצאתו. ורב פפא פירש, שמא אמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך (ואעפ"י שעכשיו אינה מספקת, כבר
קיבלה עליה בתחילה. תוס'). ונפקא מינה בגדולה הראויה להתפסת צרורות שאין מעשי ידיה מספיקים לה,
כגון שאינה בת מלאכה או בשני בצורת (רש"י). ולאידך גיסא נפקא מינה לקטנה המספקת, שאין דרך
להתפיסה צרורות.

וכגון שמספקת לדברים גדולים ולא לדברים קטנים, שעל זה מועילה מחילתה, אבל אם לא
ספקה כלל — ודאי פוסקים לה. (תוס').

בשלשה חדשים הראשונים מודה רב שאין פוסקים לה מזונות, שאין אדם מניח ביתו ריקן.
כששמעו בו שמת לדברי הכל פוסקים לה (ואין לחוש שמא התפיסה צררי, שהריהי צריכה להשבע בסוף,
כשגובה כתובתה, שלא עיכבה משלהם כלום. רש"י). ולדברי רב פפא אפילו עד אחד שהעיד שמת, מתוך
שנישאת על פיו נאמן גם לענין מזונות.

לפרוש התוס' (עד"ה ששמעו) יתכן שאם ידוע שהוא אנוס מלשוב לביתו, מודה שמואל שפוסקים
לה מזונות. ורק בסתמא אמר שמואל, שיש להניח שסידר לה מזונותיה קודם שיצא.

ואם ידוע שמחמתה ברח, משמע שודאי פוסקים לה מזונות (עתד"ה עמד).
וכבר נחלקו תנאים בדבר; רבי ורבי ישמעאל. ורבי יוחנן נקט מסברא כרב. וכן הסיקו להלכה, שפוסקים
מזונות לאשת איש.

כתב הרמב"ם, כשבית דין פוסקים מזונות לאשה שבעלה הלך למדינת הים, אין מחשבים
עמה על מעשה ידיה עד שיבוא הבעל ויתבע מעשה ידיה. אבל באלמנה אין הדין כן, שבת
דין אביהם של יתומים.

כאשר פוסקים לה מזונות, לדברי חנן אינה נשבעת קודם גבייתן. נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו
תשבע, וכדלעיל.

בא ממדינת הים ואמר פסקתי לה מזונות קודם שיצאתי — נאמן. בא ואמר 'צאי מעשי ידיך במזונותיך'
— רשאי, (ואם לותה כבר ואכלה ללא פסיקת בית דין, אינו חייב לפרוע לה, שאילולא לוותה היתה דוחקת

עצמה. תוס'). קדמו בית דין ופסקו — מה שפסקו פסקו. היתה קטנה שהשיאוה אחיה או אמה, ולוותה ואכלה ואחר כך מיאנה — אין לה מזונות (אפילו ודאי לא התפיסה צררי ולא אמר לה צאי מעש"י במזונותיך). השרה אותה על ידי שליח קודם שיצא, ומשך השליח את ידו מלפרנסה — ודאי זנים אותה, שהרי מוכח שלא התפיסה צרורות ולא אמר לה צאי מעש"י במזונותיך. (ולענין מזונות בניו ובנותיו, תכשיט לאשתו וצדקה לעניים — ע' לעיל מח).

ב. האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי — רצתה ניוזנת רצתה גובה כתובתה, שמתוך שנאמנת לענין נישואין נאמנת ליטול כתובה. ויכולה להתפרנס לעולם כל זמן שאינה תובעת כתובה. כן כתב רבנו מאיר. ורב האי גאון חולק. (ובא בהגהות אשר"י). אמרה גירשני בעלי מתפרנסת והולכת עד כדי כתובתה. ולפי שמואל אינה נאמנת בזה אלא כששמעו בו שמת, שודאי מגיע לה כתובה [ואעפ"כ אין לה מזונות יותר מכתובתה כדין אלמנה, שהרי לדבריה גרושה היא ולא אלמנה].

דין מזונות היבמה — ביבמות מא.
אמירת 'איני ניוזנית ואיני עושה' — לעיל נח.
דיני בליעת איסור בכלי קוניא — בפסחים ל.

דפים קז — קח

קצח. א. מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו — האם יטול מה שהוציא או שמא איבד מעותיו? ב. המודר הנאה מחברו — האם מותר לפרוע לו את חובו?

א. מי שהלך למדינת הים (לאו דוקא, אלא שדיברו בהווה. רבנו ברוך, במדכ"י) ועמד אחד ופירנס את אשתו (וכבר פסקו לה ב"ד מזונות, שאל"כ ודאי אין כאן כל חיוב. תוס') — חנן אומר: איבד את מעותיו. וכן הסכים ריב"ז, הניח זה מעותיו על קרן הצבי. נחלקו בני כהנים גדולים ואמרו ישבע כמה הוציא ויטול. אמר רבי דוסא בן הרכינס כדבריהם. [אמר רבי זירא אמר רבה בר ירמיה: הלכה כחנן. להלן קט.]. א. לפרש"י, הוא הדין בשאר בעלי חובות. וכן הביאו התוס' להוכיח מהירושלמי. ואולם רבנו תם ורבנו חננאל סוברים דוקא במפרנס את אשתו אמר חנן, לפי שיכולה להתפרנס בדרך אחרת, אבל בשטר חוב מודה חנן שלא איבד מעותיו, שהנאה גמורה היא, כי לא היה יכול להיפטר בשום ענין. ואף החולקים על רבנו תם מודים בבעל חוב עכו"ם שאינו מתפייס בדברים, שחייב הלווה לשלם מה שפרע עבורו. (עפ"י שו"ת מהרי"ל עח).

ב. נראה שהוא הדין לאב שפירנס את בתו, הניח מעותיו על קרן הצבי. ואמנם בירושלמי נחלקו הדעות בדבר, אך הואיל ולא הוכרעה ההלכה, אין להוציא ממון מהבעל לאב. (מרדכי, מרבנו מאיר).

ב. שנינו בנדרים, המודר הנאה מחברו פורע לו את חובו. רבי אושעיא העמיד משנה זו כחנן, שהפורע חוב של חברו אינו יכול לתבוע מה שנתן. (ולר"ת ור"ח מדובר רק בכגון שזן את אשת חברו, ולא בשאר חובות, כנ"ל). ואילו רבא העמיד אפילו כרבנן ובאופן שלוה על מנת שלא לפרוע עד שירצה, הלכך לא נתן לו כלום. ואעפ"י שמצילו מן הבושה בכך שפורע את חובו, אין זה אסור במודר הנאה.